

Jinany
Ginkgophyta

obecná charakteristika *jinanu dvoulaločnatého*

- strom vysoký až 30 m
- větve až téměř rovnovážně odstálé s výraznými brachyblasty
- listy jednoduché, vějířovité, opadavé
- dvoudomý strom
- první doklady o příbuzných dřevinách z karbonu; optimum druhohory, rod *jinan* v juře
- jeden z nejstarších druhů na Zemi
- samotná rostlina se může dožít až 2000 let

listy

opadavé, s vějířovitou žilnatinou; vyrůstající z brachyblastů

ROSTLINY JSOU DVOUDOMÉ

mikrosporofyly a mikrosporangia

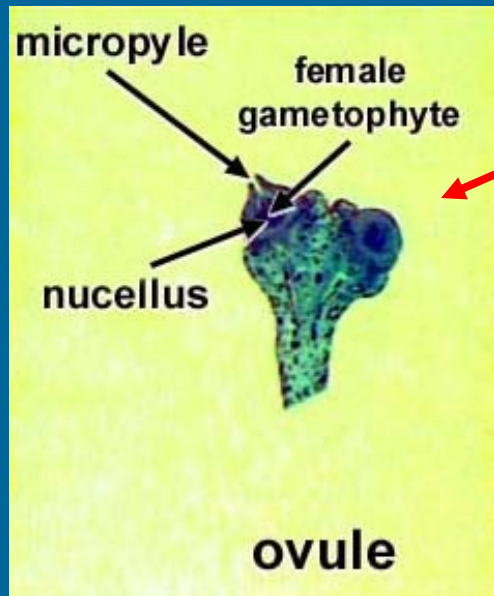
mikrosporofyly tvoří
jehnědovitou šištici

dvě mikrosporangia jsou
umístěna na spodní straně
mikrosporofylu;

mikrospory (pylová zrna) klíčí v
pylovou láčku, ta nese
polyciliální spermatozoidy

opelení větrem

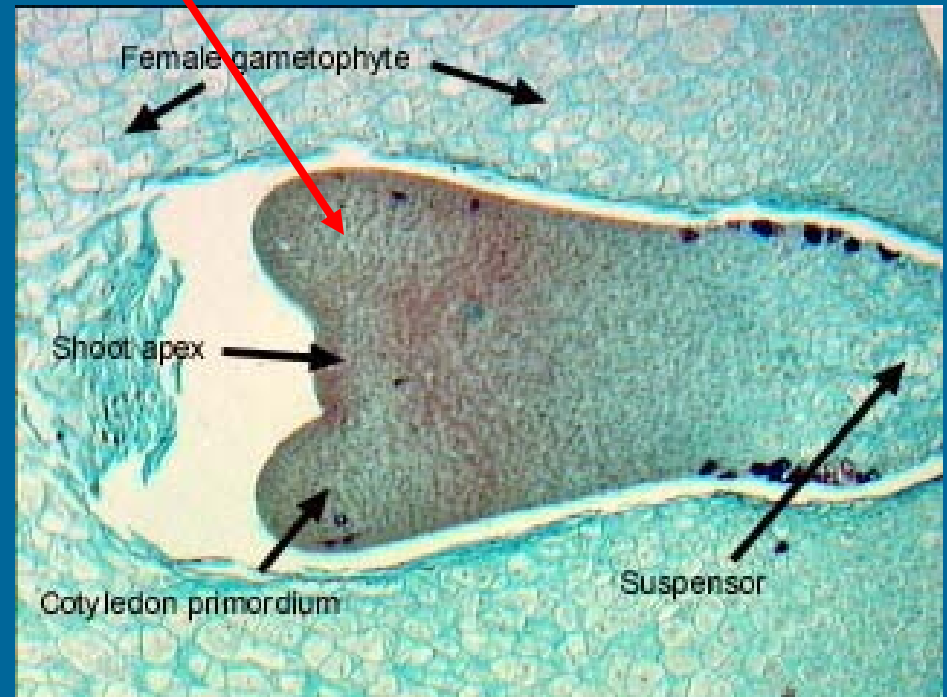
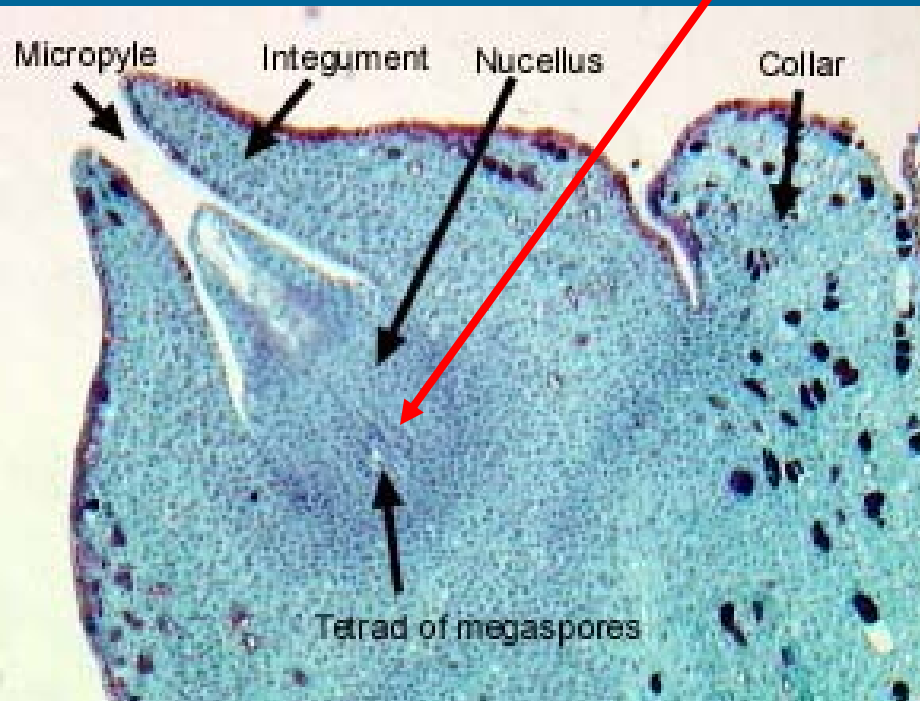

samičí šištice (megasporofyl)

nese dvě nahá vajíčka

detail zralého vajíčka s
vyvíjejícími se megasporami

embryo

semeno

zráním oplozeného vajíčka vzniká semeno, druhé vajíčko zpravidla zakrní

velikost 3 – 8 cm

stavba připomíná peckovici

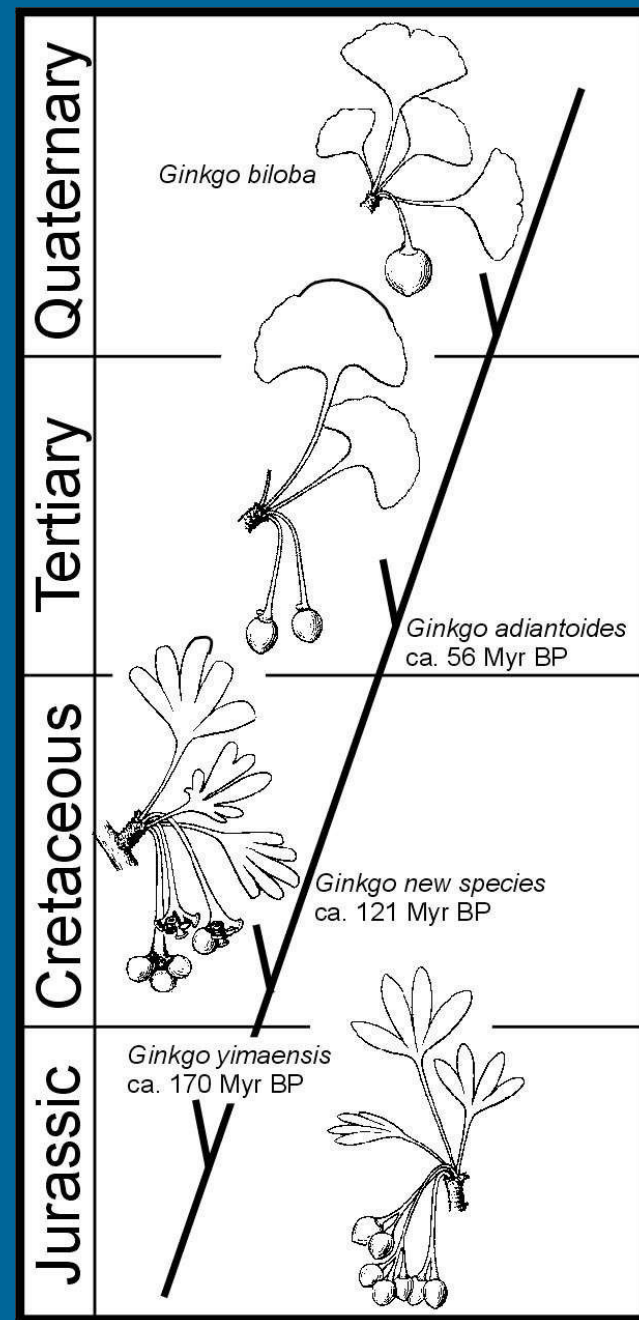
výskyt jinanu dvoulaločnatého

nyní pouze JV Čína (třetihory – severní polokoule)

často pěstován v kultuře

příbuzné druhy recentního jinanu dvoulaločného

Jehličnany
Pinophyta

obecná charakteristika jehličnanů

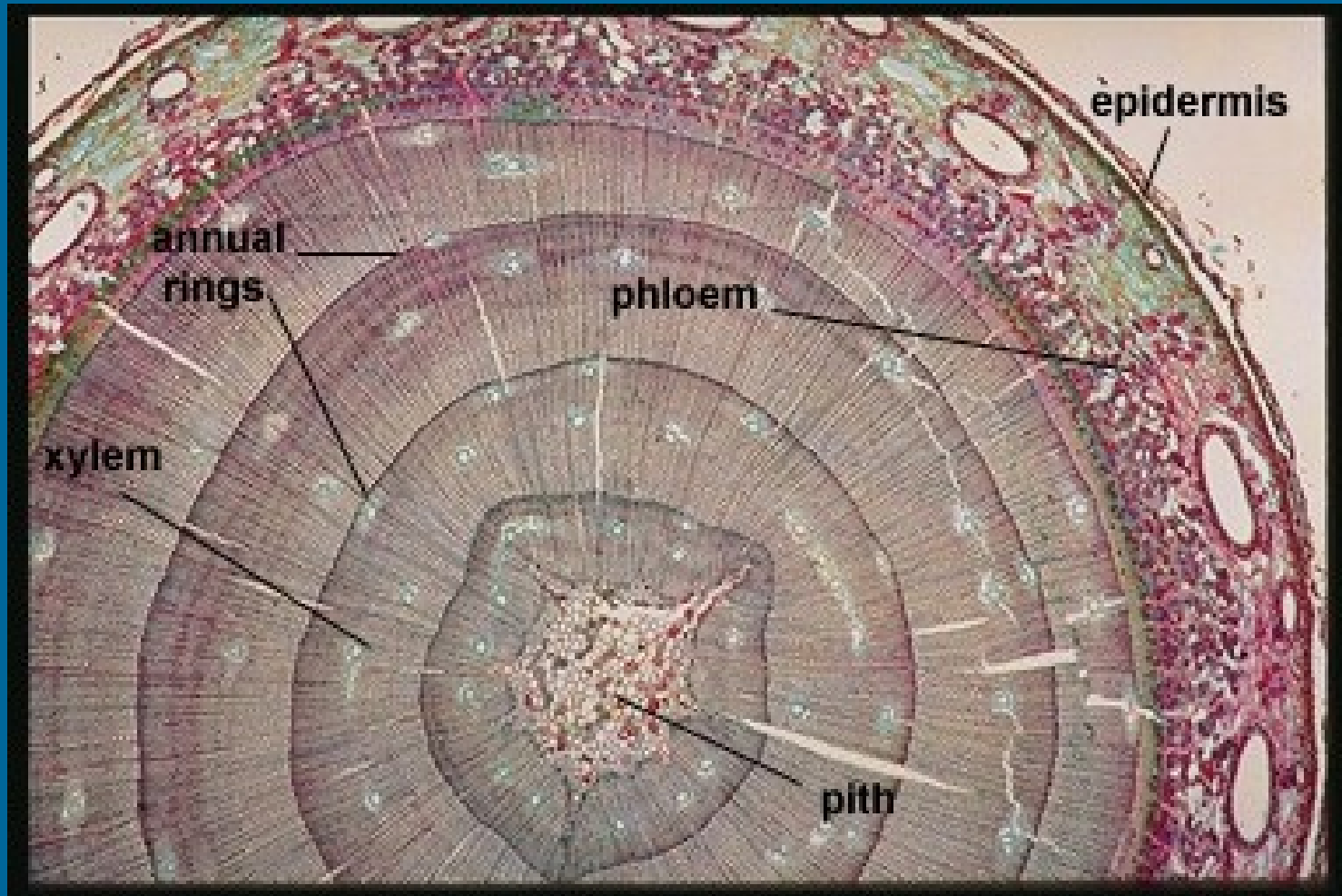
- dřeviny, recentní i vyhynulé
- druhotně tloustnoucí kmen
- cévní svazky – eustélé, tracheidy
- přítomnost pryskyřičných kanálků
- brachyblasty, listy většinou jehlicovité nebo šupinovité, jednožilné
- sporofyly v oddělených strobilech (šišticích)
- vývoj od karbonu, nyní 60/600 taxonů

Foto: Ame Anderberg

dřeviny, stromy nebo keře

druhotně tloustnoucí kmen, v cévních svazcích pouze tracheidy, přítomnost pryskyřičných kanálků

větve

velmi často s brachyblasty, listy vyrůstají zpravidla ve šroubovici

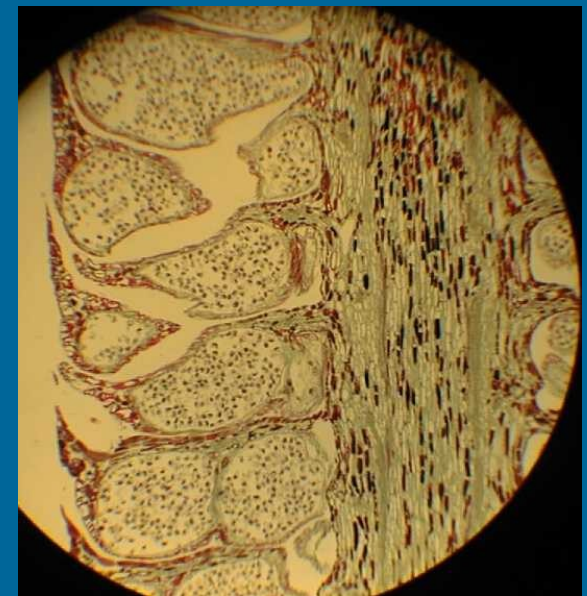
Dave Hanson,
University of Minnesota

listy

jednožilné, najčastejši jehlicovité alebo šupinovité, častejši stálezelené, riedčeji opadavé

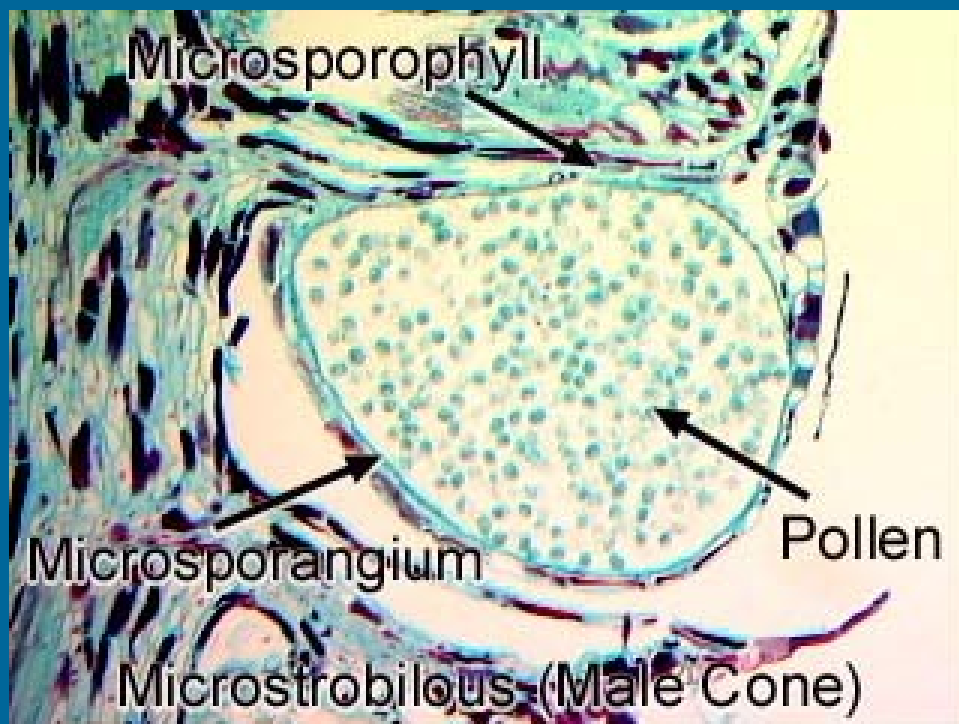

samčí sporofyly tvoří samostatnou šištici,
každý sporofyl nese na spodní straně
několik mikrosporangií (2 – 20)

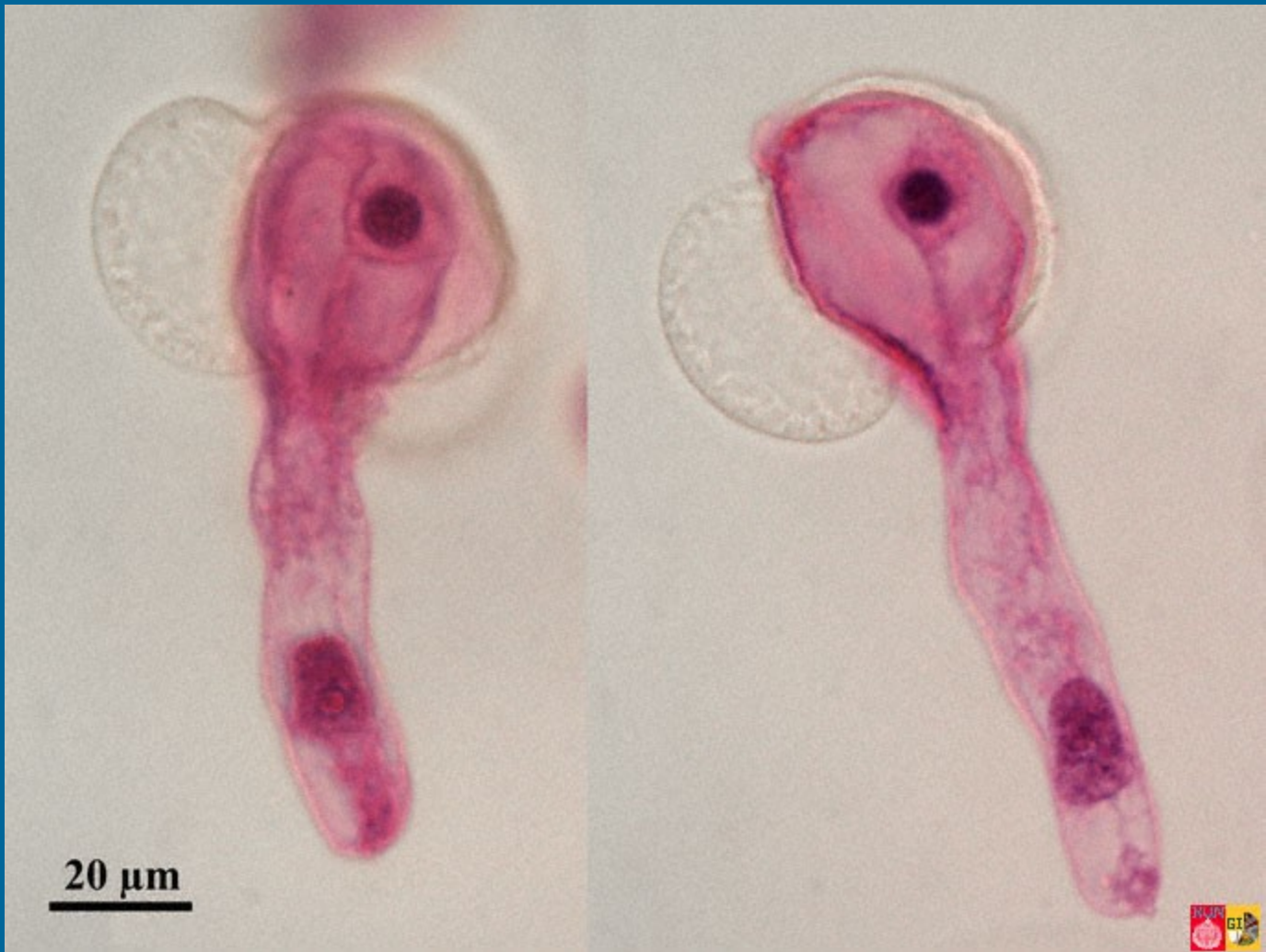
v mikrosporangiích vznikají pylová zrna většinou opatřená dvěma vzdušnými vaky

opylení větrem

mikrogametofyt velmi redukovaný

pylová láčka nese buňku nástěnnou a dvě nepohyblivé spermatické buňky, oplození se však účastní jen jedna, druhá zaniká.

samičí šištice je tvořena
zpravidla dvěma typy
sporofylů

podpůrnými šupinami a
semennými šupinami

podpůrná šupina   semenná šupina

Foto: Marianne Hammede

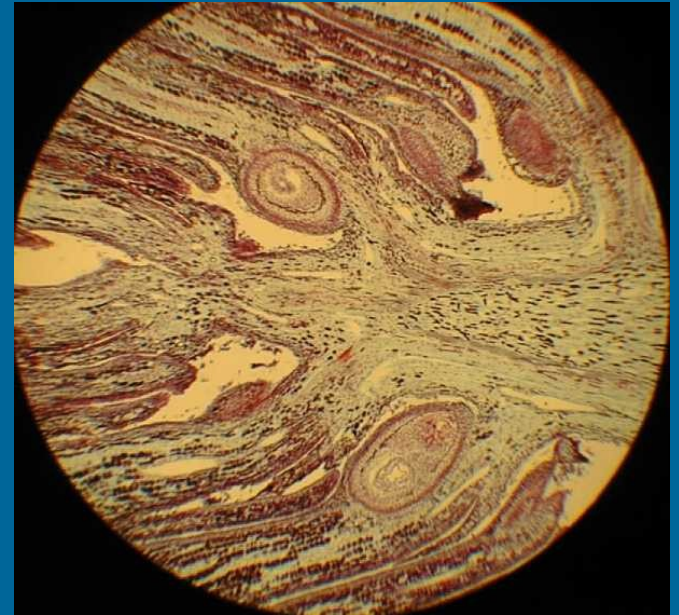

semenná šupina nese 1-20 nahých vajíček (1 – tis, 2 – borovicovité, víc – cypřišovité)

opylení větrem

oplození pylovou láčkou, která nese dvě nepohyblivé spermatické buňky, oplození se obvykle účastní jen jedna z nich, druhá zaniká

mezi opylením a oplozením zpravidla proběhne rok a více

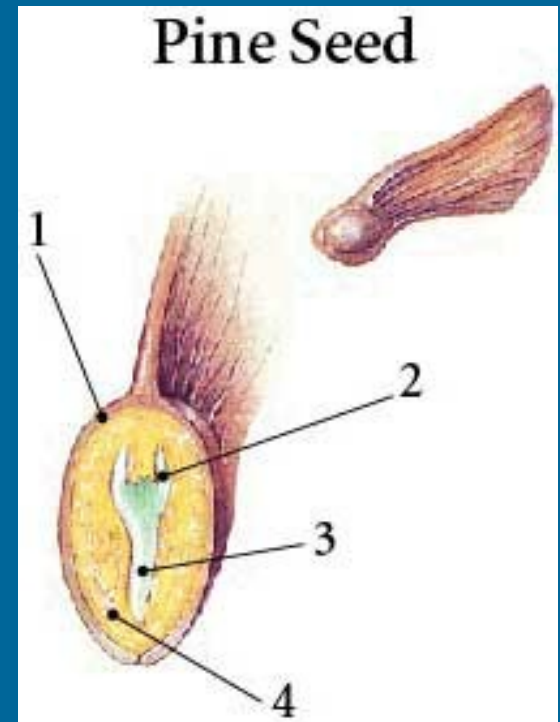
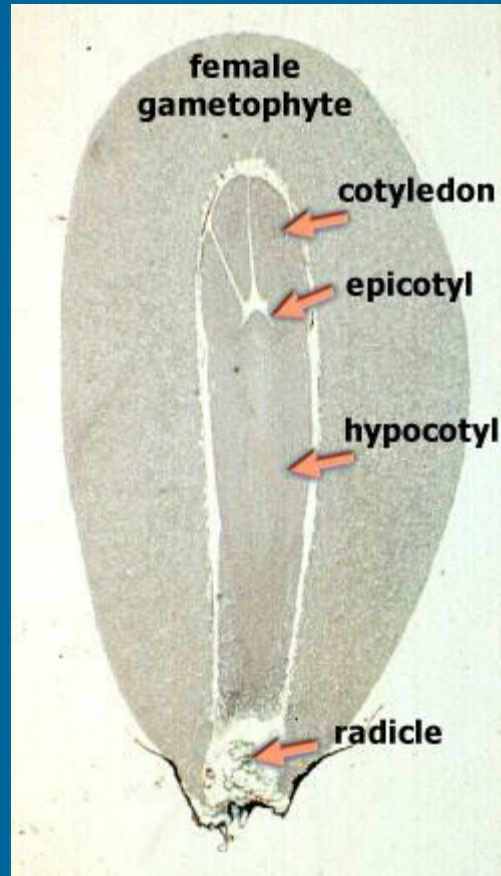

řez vajíčkem s vyznačeným gametofytem, dále jsou patrné: mikropyle, integumenty a nucellus

semeno bývá uzpůsobeno k anemochorii
(křídlo)

zárodek může klíčit větším množstvím
děloh

klíčící mladá borovice s několika děložními lístky

System jehličnanů

- řád *Araucariales* blahočetotvaré

  - čeled' *Araucariaceae* blahočetovité

- řád *Pinales* borovicotvaré

  - čeled' *Pinaceae* borovicovité

- řád *Cupressales* cypřišotvaré

  - čeled' *Taxodiceae* tisovcovité

  - čeled' *Cupressaceae* cypřišovité

- řád *Taxales* tisotvaré

  - čeled' *Taxaceae* tisovité

Araucariaceae

blahočetovité

* starobylá skupina, doložená z triasu

- dřevo s šestiúhelníkovitými tracheidami, bez pryskyřičných kanálků

- přeslenité větvení

- velké samčí i samičí šištice

- samičí je rozpadavá

- opylení bez polinační kapky

- 40 druhů, rozšířených dnes jen na jižní polokouli
(*Araucaria araucana*,
pěstovaná *A. excelsa*)

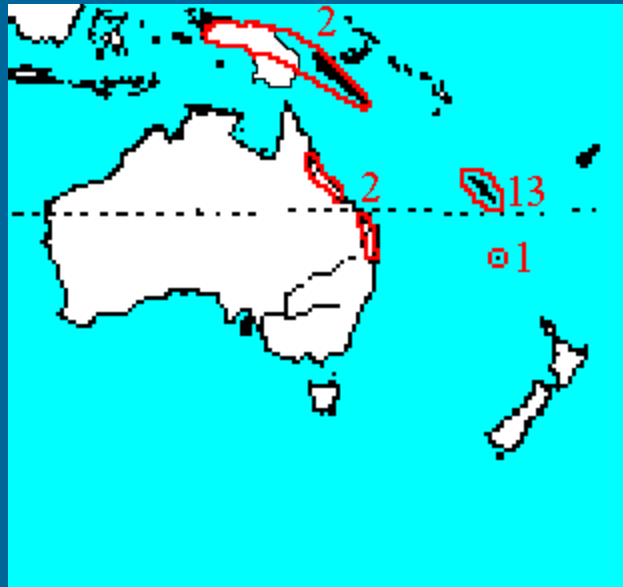

samičí šištice umístěné na koncích větví, rozpadavé, semena jsou velká, bezkřídlá

samčí šištice: sporofyly nesou několik prašných pouzder, pylové zrno je bez vzdušných vaků

***Pinaceae* – borovicovité**

- dřeviny s jehlicovitými listy
- samčí šištice, sporofyl nese dvě mikrosporangia, pyl má dva vzdušné vaky
- samičí šištice dřevnatí
- opylení zprostředkovává polinační kapka
- okřídlená semena
- 200 druhů, především na severní polokouli (většina našich původních druhů)

zástupci: *Pinus sylvestris* borovice lesní

Foto: Anna-Lena Anderberg

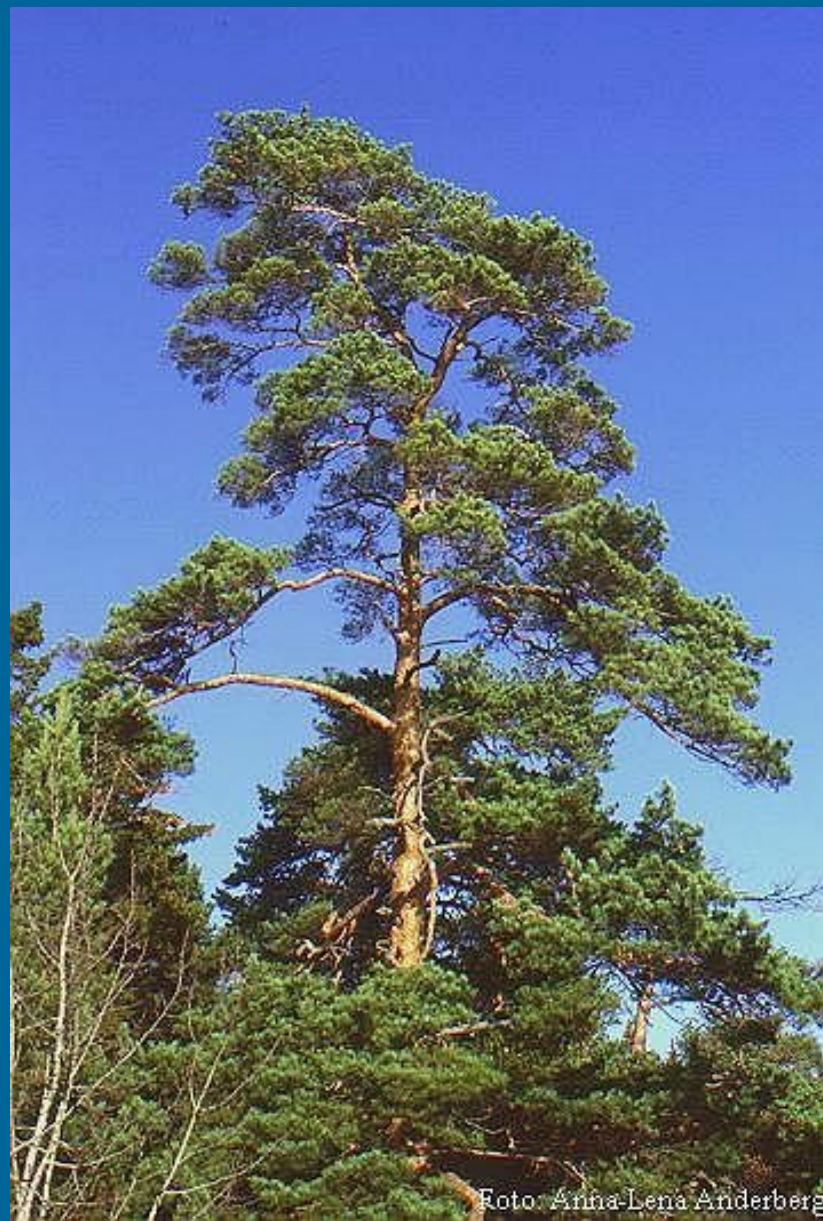
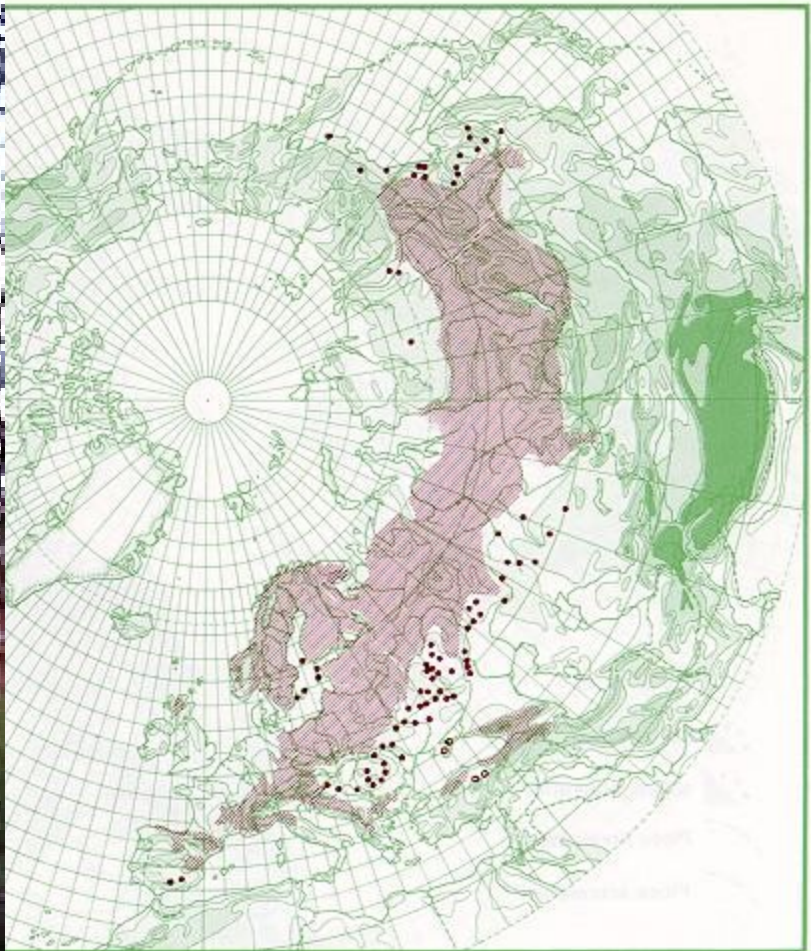

Foto: Anna-Lena Anderberg

Pinus mugo borovice kleč

Foto: Arne Anderberg

Foto: Anna-Lena Anderberg

Pinus strobus borovice vejmutovka

Pinus pinea borovice pínie

Pinus nigra borovice černá

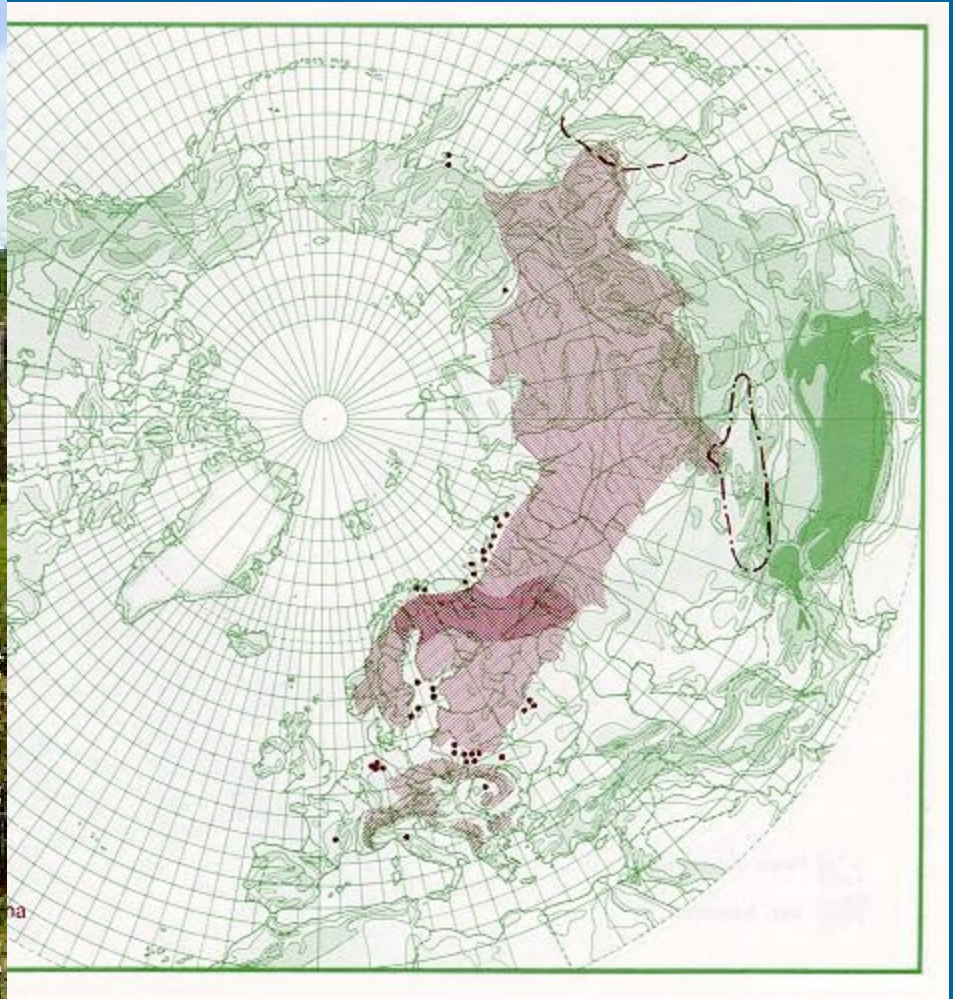
Picea abies smrk ztepilý

Foto: Anna-Lena Anderberg

Picea pungens smrk pichlavý

Foto: Ame Anderberg

Foto: Anna-Lena Anderberg

Abies alba jedle bělokorá

Larix decidua modřín opadavý
samičí šištice

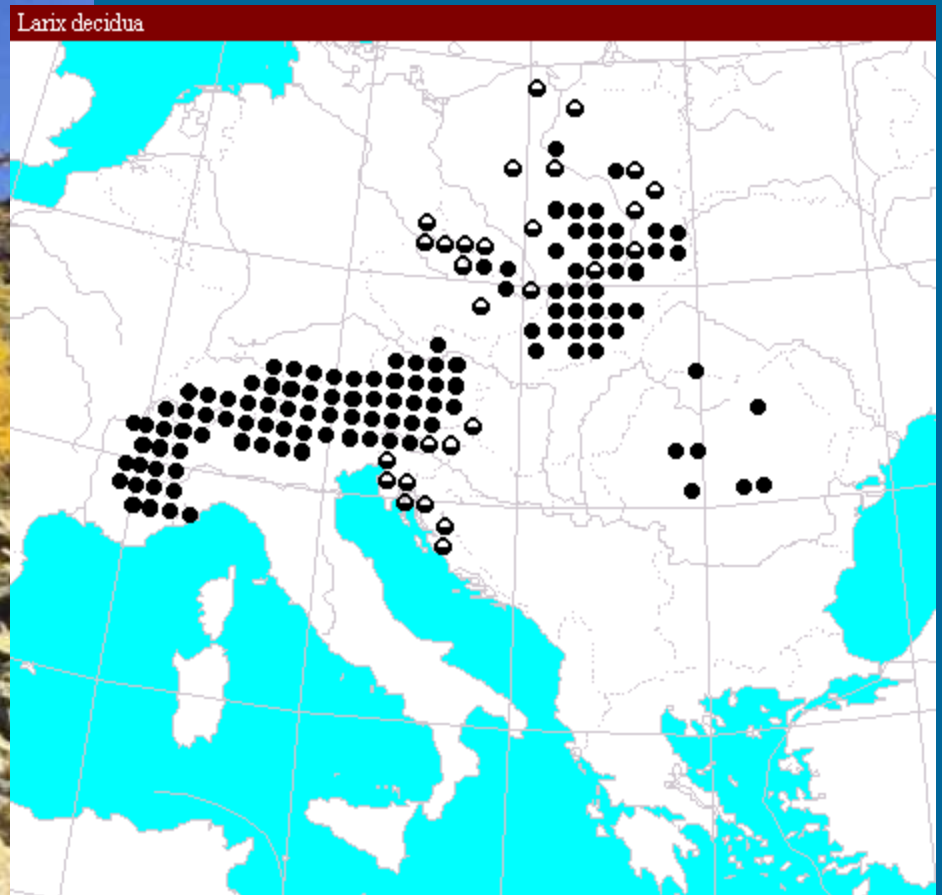
Foto: Arne Anderberg

Foto: Arne Anderberg

modřín opadavý

mapa výskytu

Cedrus atlantica
cedr atlasský

areál druhu je na mapce
vyznačen červenou barvou,
fialově je areál cedru
libanonského

Pseudotsuga mensiensii douglaska tisolistá

Foto: Anna-Lena Ånderberg

Tsuga canadensis
jedlovec kanadský

Foto: Arne Anderberg

řád *Cupressales*

Taxodiaceae tisovcovité

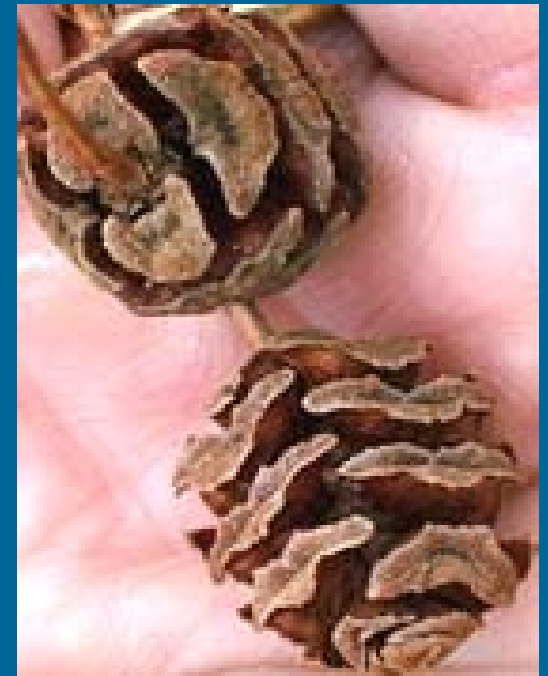
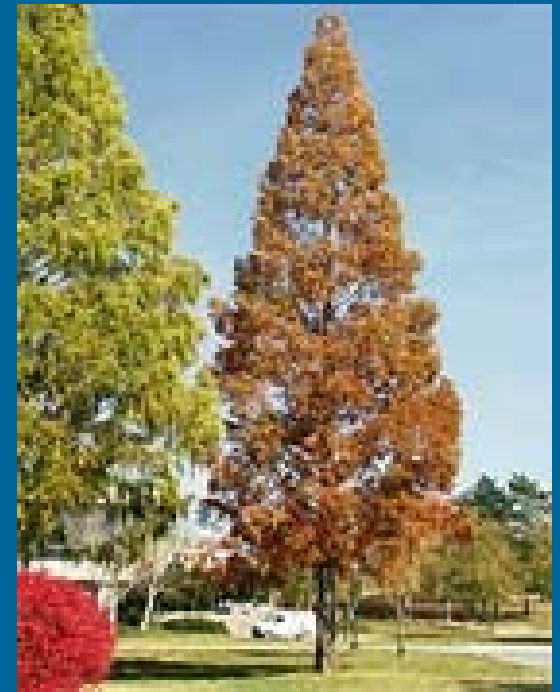
- obrovské „mamutí“ stromy
- šupinovitě listy
- šištice drobné
- sporofyly samčích šištic nesou několik prašných pouzder
- starobylá skupina s roztroušeným reliktním areálem
- 14 druhů

Cryptomeria japonica

Metasequoia glyptroboides

Sequoia sempervirens sekvoj vždyzelená

Sequoiadendron giganteum
sekvojovec obrovský

Taxodium distichum tisovec dvouřadý

Cupressaceae - cypřišovité

- dřeviny s šupinovitými plochými listy (častá heterofylie), neopadavé
- pryskyřičné kanálky jen v primární kůře
- šištice malé, samičí mohou dřevnatět, dužnatět nebo kožovatět
- mikrosporofyly nesou 2 - 6 prašných pouzder
- samičí šištice z mála šupin
- asi 120 druhů, rozšířených po celé zeměkouli
- u nás řada okrasných pěstovaných dřevin, původní jen *Juniperus communis* (jalovec obecný)

Juniperus communis jalovec obecný

Foto: Galis Bern

Foto: Marianne Hammede

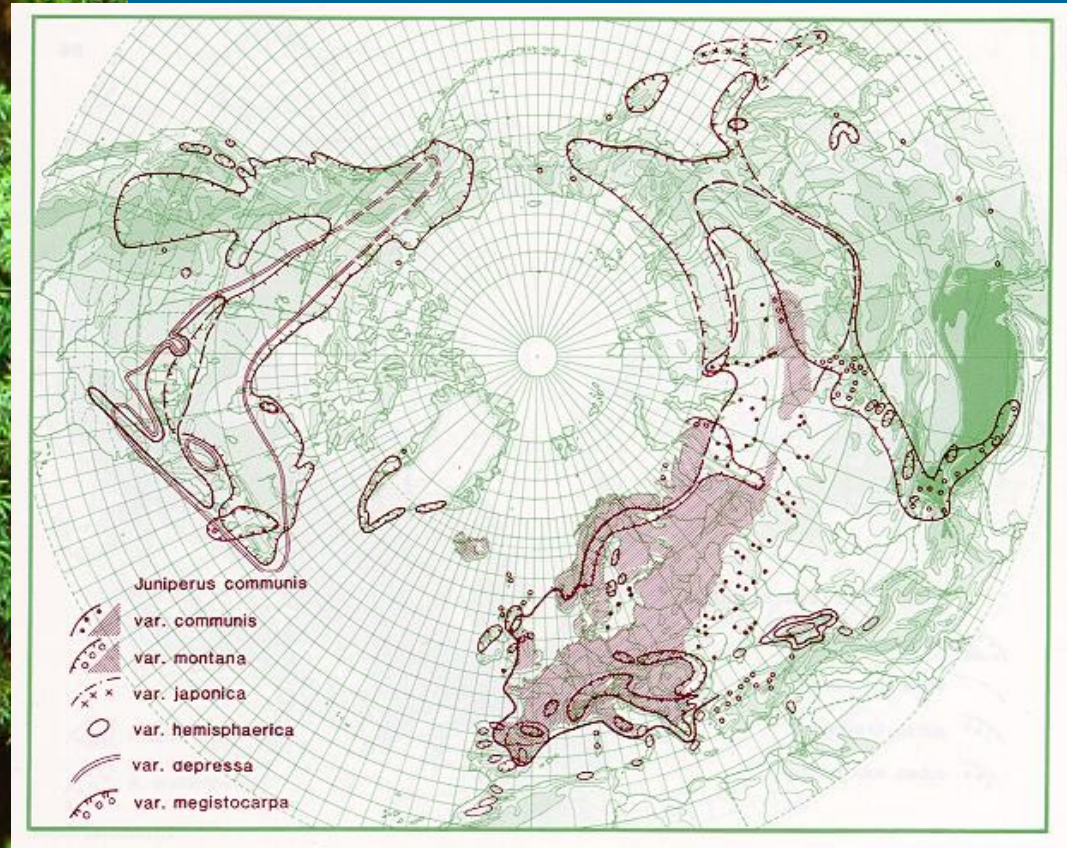
Foto: Marianne Hammede

rozšíření druhu
Juniperus communis
(jalovec obecný) na
severní polokouli

Foto: Anna-Lena Anderberg

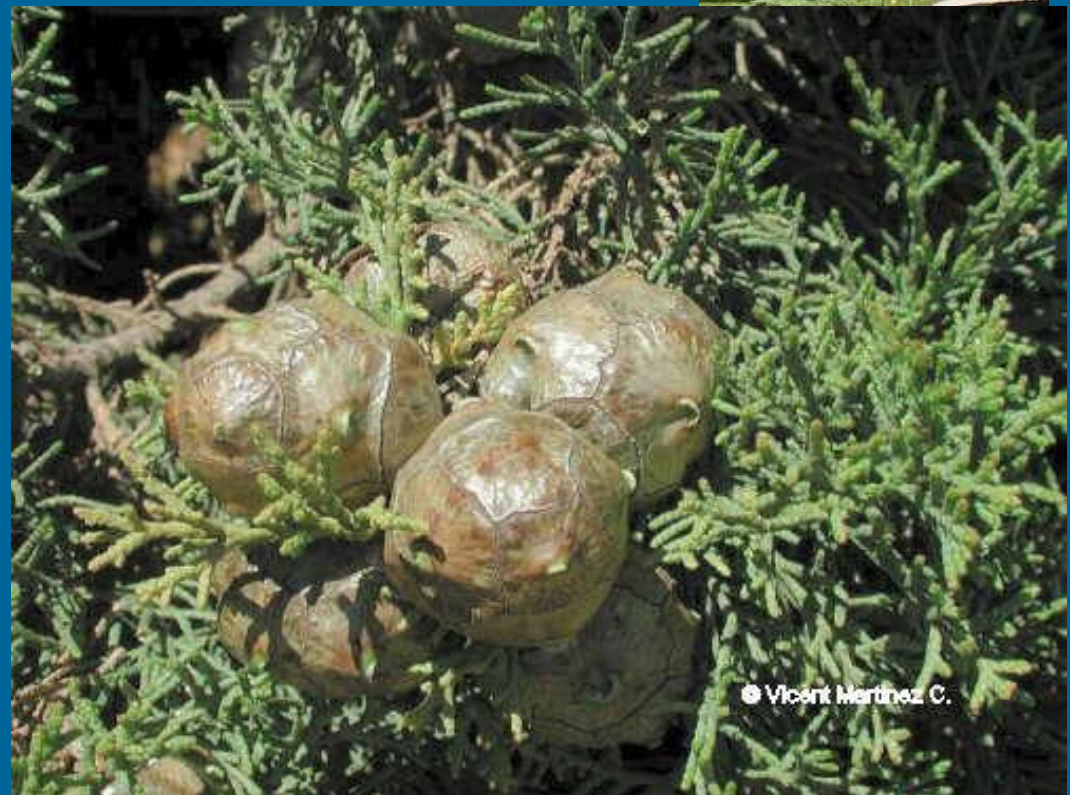
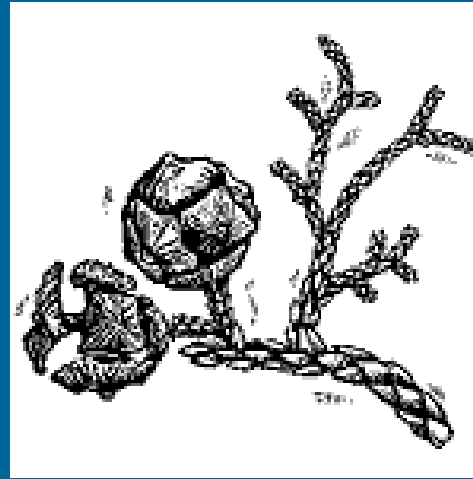
Juniperus sabina j. chvojka

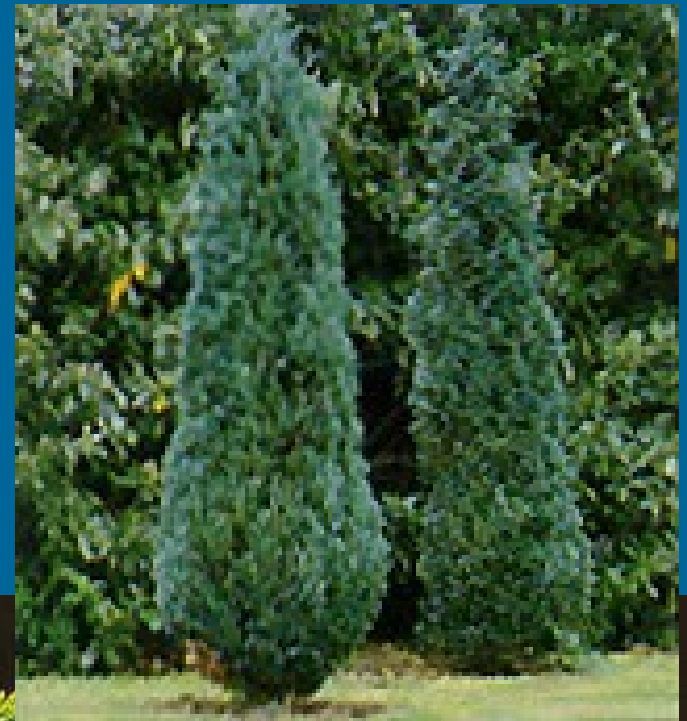
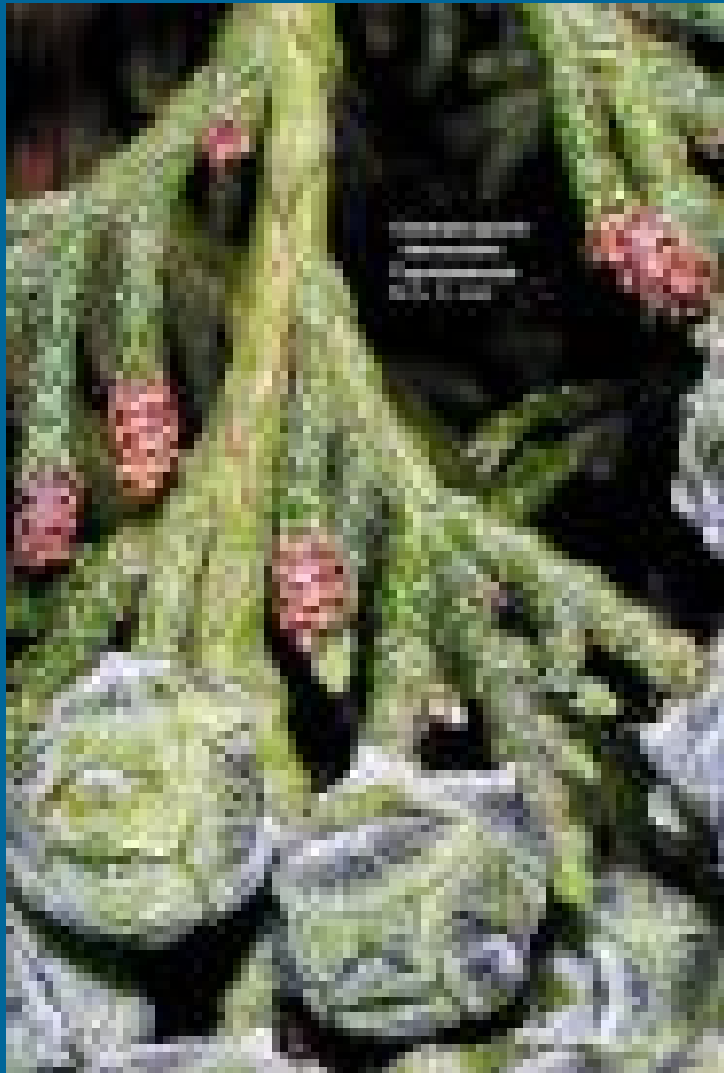
Juniperus oxycedrus

Cupressus sempervirens
cypřiš vřdyzelený

Chamaecyparis lawsoniana
cypřišek Lawsonův

Thuja occidentalis

zerav západní

Thuja orientalis

zerav východní

Thuja occidentalis

zerav západní

Thuja orientalis

zerav východní

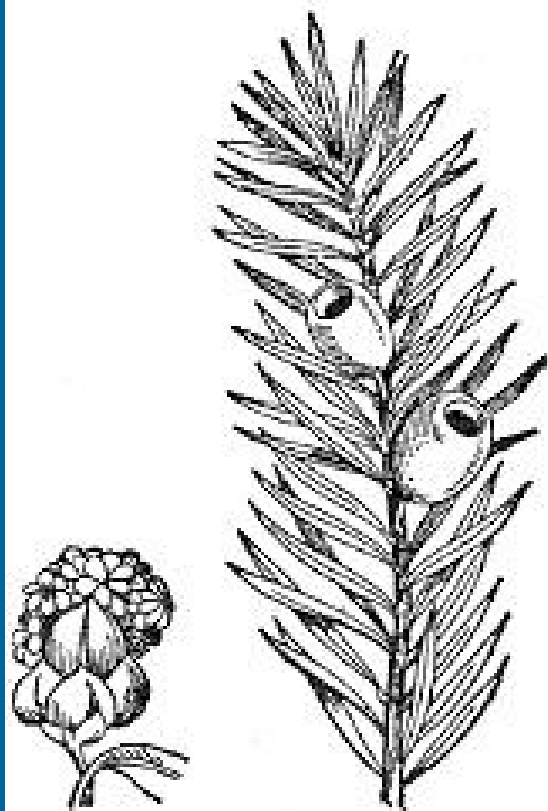
Taxaceae – tisovité

- dvoudomé dřeviny bez pryskyřičných kanálků s alkaloidy (taxin)
  - listy jehlicovité, vytrvávající, uspořádané do dvou řad
  - šižitice malé, samičí nese jen jedno vajíčko, samčí nese několik prašných pouzder
- * 20 druhů na severní polokouli, u nás jen *Taxus baccata* (tis červený)

samčí šištice tisu je drobná, tvoří ji několik sterilních křížmostojných šupin a fertilní štítkovité šupiny

Fig. 241.

Taxus baccata.

samičí šištice velmi malé

tvoří ji několik křížmostojných sterilních šupin a jediná šupina semenná s jediným vajíčkem na jehož vrcholku je dobře patrná polinační kapka

sterilní šupiny srůstající pod vajíčkem se za zralosti mění v dužnatý míšek (epimacium) ten jediný z celé rostliny je nejedovatý

rozšíření rodu *Taxus* sp. na severní polokouli

